

Nekoliko podataka o ovogodišnjoj turističkoj sezoni

Pero Kušelj

Statistički podaci i brojke kojima se služimo da bi utvrdili kakav je turistički promet bio u jednoj godini, mogu izgledati suhoparni, ako se uzmu samo kao brojke. Međutim, podrobnije razmatranje statističkih pokazatelja otkrit će nam sadržaje, koji navode na razne zaključke, a ujedno i orijentacije za nova poduzimanja za novu sezonu. To je upravo posljednjeg mjeseca 1961. godine i predmet niza sastanaka, analiza, programa na raznim skupovima turističkih i ugostiteljskih radnika diljem zemlje.

Nije svrha ovog pregleda da zalazi u suštinu onoga što brojke u sebi kriju, ali ipak ćemo pokušati iz statističkih podataka izvući ponešto od onoga što se od jedne, desete, stohiljadite, do milijunske brojke, događalo na ovom našem području.

Do kraja studenoga ove godine zabilježeno je na području kotara Dubrovnik 1,358.620 noćenja naprama 1,159.797 noćenja u 1960. godini. Na inozemne turiste otpada preko 443.000 noćenja što je za 80.000 noćenja stranih turista više, nego u prošloj godini. U samom gradu Dubrovniku realizirano je ukupno 519.000 noćenja, dakle oko 90.000 više nego prošle godine, od čega na strane turiste otpada 219.000 ili oko 22.000 više nego 1960. godine.

Karakteristično je da je broj noćenja porastao u omjeru, koji mjesta u kotaru sve više afirmira kao turistička i da je razlika između ostvarenih noćenja u samom gradu Dubrovniku prema ostalim mjestima, veća u korist manjih mjesta.

Financijski efekt poslovanja, kako ističu predstavnici turističko-ugostiteljske privrede, bolji je od prošlogodišnjeg i ne treba ga pripisivati isključivo povećanju cijena uslugama. Ipak financijski efekt rastao je nesrazmjerno fizičkom opsegu turističkog prometa.

Evo nekoliko podataka: Boravak pojedinog turista u prosjeku na našem kotaru iznosio je 9,6 dana za domaće i 6,2 dana za strance. U gradu Dubrovniku domaći su boravili u prosjeku 5,5 dana, a strani 4,5 dana. Najveći broj dana boravka zabilježen je na Lopudu, gdje su se domaći zadržavali u prosjeku skoro 13 dana, a strani čak preko 16 dana. Svi ovi podaci upoređeni sa prošlom godinom pokazuju stanovito povećanje broja dana boravka turista u ovoj godini.

Devizni priliv veći je od prošlogodišnjeg za 25% u mještvačkom sektoru, a 21,5% u prilivu kroz vaučere. Ovo su podaci do kraja kolovoza ove godine. Za ekonomski efekat značajni su podaci o broju korištenja ležaja u privrednom sektoru. Od V do X mjeseca hotelski kapaciteti na području kotara korišteni su u prosjeku 92% naprama 86% u prošloj godini. Značajno je i to, da je ovako visoki postotak korištenja prouzrokovao uglavnom uslijed boljih rezultata postignutih u manjim mjestima svih općina, nego u samom Dubrovniku, gdje je to korištenje u poređenju sa 1960. godinom u znatnom opadanju. U vansezonskim mjesecima broj korištenja kapaciteta slabiji je od prošlogodišnjeg i to opet zbog prometa u samom Dubrovniku.

Ovogodišnja turistička sezona bila je prva u uvjetima novih privrednih mjera, koje su se povoljno odrazile na poslovanje turističkih i ugostiteljskih poduzeća, iako postignuti efekti nijesu u potpunosti dosegli mogući nivo. Pokazalo se je, da strahovanja od eventualnih negativnih posljedica novih privrednih mjera u ovoj oblasti nije bilo na mjestu. Kao dokaz tome može poslužiti i činjenica, da su neke organizacije podlegle doprinosi federaciji na izvanredni prihod, što je u prvom redu rezultat nerealno odmjerenog društvenog plana i nedovoljnog sagledavanja stvarnih mogućnosti. Zabi-

lježene su i tendencije, da se u ponekim slučajevima modulira, zapravo prikrije stvarna cijena smještaja inozemnih turista u pansionu, kako bi se time postiglo smanjenje obaveza.

Sve u svemu ipak je ovogodišnja sezona, koja je — mora se priznati, — u mnogočemu bila probna, realno ocjenjena kao uspješna. Specijalno na području Dubrovačkog kraja ona je popraćena sa puštanjem u pogon novih objekata, izgradnjom Ugostiteljske škole, početkom rada Više turističke škole i prvim danima privređivanja u mnogim manjim mjestima, kao na primjer na Mljetu u novom restoranu i dijelu hotela »Melita« i drugdje. Sada, pod kraj godine rezultati i konstatacije s njima u vezi, isprepliću se sa već određenim i postavljanim zadacima, novim mogućnostima uslijed povlastica, kao što su premije, dolarski kurs i druge, te ostalim naporima, koji se čine za poboljšanje organizacije turističke privrede. U novu godinu turizam i ugostiteljstvo ulazi sa spoznajama o još uvijek manjkavostima usluga, sa problemom kadrova, ali i sa problemima koje otvara napredak. Već sredinom godine 1962. Dubrovnik će dobiti zračno pristanište, jednu kolosalnu turističku akviziciju za koju se treba istekako pripremiti. I za to što je ona tu i zato što će kroz taj objekt prokuljati nove tisuće turista iz zemalja i sa tržišta, koje do sada nijesmo niti smo mogli realno obrađivati.

Ovaj mali pregled završit ćemo jednim podatkom koji ilustrira potrebu više intervencije u učvršćivanju turističke privrede, a za povećanje zainteresiranosti komunala, naročito onih primorskog pojasa, za tu privredu. Od ukupno 11.962 ležaja — na primjer — na području Dubrovačke općine, 4.139 ležaja nalazi se u raznim oblicima odmaralištima, klimatskim oporavilištima i prihvatilištima, a u privatnoj kućnoj radinosti 5.567 ležaja. Od ukupno ostvarenih noćenja do kraja X mjeseca, nešto preko 859.000 — samo 322.000 realizirano je u privrednim oblicima.

Za komune na čitavom pojasu Jadrana, kojima je turizam sirovinaska baza, slični su odnosi. To očitito upozorava na potrebu revizije postojećeg stanja, a u smislu jačanja privrednih kapaciteta, kao materijalne baze za privredu ne samo mjesta, već i čitavih komunala. Takvi aspekti turizma u komunama na tapetu su niza sastanaka i razmatranja na svim nivoima, od komunala pa do federacije. Razmatranje turizma kao siroviniske baze za mnoge komune proisteklo je i iz potrebe da se turističko-ugostiteljskoj privredi osigura u našoj ekonomici ravnopravno mjesto. A to znači i ravnopravan položaj, kad su u pitanju ulaganja. Jedan podatak o koristi, koju druge privredne grane imaju od turizma, pokazuje i na moguće puteve zašto i otkuda da se više dalja ulaganja u ovu privrednu granu. U Dubrovniku na primjer, putnički saobraćaj, PTT služba, trgovina na malo, razne turističke djelatnosti i organizacije, te samostalna zanimanja, pokazuju strahovit porast brutto prometa upravo u vrijeme turističke sezone. Ukupni promet u ovim granama iznosi — prema procjeni u jednoj od posljednjih godina — 6 milijardi 860 milijuna. Od toga na prvi i četvrti kvartal, dakle mjeseci turističke sezone 4 milijarde i 420 milijuna. Prema tome 2 milijarde razlike, koje se najvećim dijelom pripisuju prometu ostvarenom posredno ili neposredno utjecajem turističkih kretanja.

Očito je da turizam u našoj zemlji s pravom počinje zauzimati mjesto koje mu u našoj privredi pripada, a u čemu dubrovački kraj sa svim prolaznim i neprolaznim teškoćama i manjkavostima igra značajnu ulogu.